

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisli
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Čemu bi Avstrija kramarskim Angležem dobra bila.

Angležu je celi svet velika kupčevalnica, kder bi on sam smel tržiti in narode izsesavati. Trgovinske namere, kramarske koristi ga vodijo povsod; barantaška sebičnost je duša angleške politiki. Le iz teh uzrokov zasedli so velik del severne Amerike, pograbili celo Avstralijo in južno Afriko, vzeli Gibraltar, Malto in Sueški kanal, zažugali vsi Turčijo, zlasti pa bogato Indijo si podvrgli ter hlepijo sedaj po Afganistanu. Toda tukaj, še bolj pa v Turškem, naleteli so na mogočne Ruse, na slovanski rod. Več kakor 60 let kljubuje Anglež naravnemu ruskemu uplivu v Aziji in Evropi. Edinega Rusa se še boji. Temu hoče pot zapreti v Indijo pa tudi do Carigrada, do Perzijskega in Egejskega morja. Do sedaj bili so Angležem Turki najmočnejši jez zoper Rusijo. Ali vsled zadnje vojske je ta jez predret in Anglež išče novih zaveznikov, novih stražarjev zoper Ruse, zoper Slovane. No, iztaknil jih je. Avstrija in Nemčija bi naj šle kot straži na pomoč. Angleški minister vnanjih zadev, lord Salisbury, je dne 17. okt. t. l. v Manchesteru vpričo 700 prijateljev javno in v daljšem govoru ovo najnovejšo angleško politiko razlagal in tako prepričevalno priporočal, da so mu živahno vsi pritrjevali. Govoril je pa močno srdito zoper Ruse, omiloval Turke, hvalil Avstrijo, da se je ukrepila, in pozdravljal vest o zvezi Avstrije z Nemčijo kot „veseli glas“, kot najmočnejši jez zoper nakane Rusov, Slovanov, kot najboljšo zagotovilo miru v Evropi. To mu verujemo. Kajti da bi Angleži zamogli še dalje mirno tržiti, je se vé „veseli glas“ za nje, če bi Avstrija in Nemčija s par milijonov vojakov se namesto njih proti Rusom na stražo postavile.

Ministri angleški radi in pogosto svoje misli v takih govorih svetu naznanjajo. Vendar tolike pomenljivosti uže dolgo ni bil nobeden. Lord Salisburyjev govor je sila pomenljiv. Prvič razkriva pred vsem svetom razpor med Anglijo in Rusijo, kaže smrtno sovraštvo Angležev do Rusov. Prej

ali selej pride do krvave vojske, bržčas v Aziji. Kajti ravno sedaj so Rusi vzeli Merw in stojijo z zmagonosno vojsko ob Afganistanskej meji; do Herata nimajo dalje, kakor je od Dunaja v Gradec, in do Angležev v Kabul ne več, kakor je iz Dunaja v Trst. Drugič povzamemo, da Angleži sami obupavajo Turčijo še dalje ohraniti. Tretjič poizvemo, da se sami vojske bojijo in se toraj skušajo nasloniti na Avstrijo in Nemčijo. To se jim pa bo težko posrečilo. Avstrija nima nobenega uzroka zavoljo angleškega kramarstva s 800.000 vojakov vedno na straži stati ali se zaradi Turčije zavaliti v boj zoper Ruse. Veliko več nam kaže z Rusi porazumiti se in Turčijo razdreti brez ozira na Angleže, ki so Avstrijo l. 1859 in l. 1866 popolnem v nesreči zapustili. Zveza Avstrije z Nemčijo ni gotova in nima tega namena, da bi se pričel boj zoper Ruse ali Francoze, marveč, da se takov boj zabrani. Bismark je sicer želel več dosegni, zlasti, da bi smel svobodno kresniti po Francozih, a to mu je spodletelo. Angleži so toraj na cedilu in bodo morali boj zoper Ruse poskusiti sami ali se pa jim umakniti. To je se vé britko za Angleže in odtod tolika srditost v besedah ministra Salisburyja!

Gospodarske stvari.

Kako razno korenstvo hraniti, da se po zimi
dobro vzdrži.

M. Čas, v katerem se razno korenstvo iz zemlje jemlje, je tu ali vsaj bode kmalu tu. Runkelni, pesa, korenje, repa i. dr. se puščajo navadno do konca oktobra, k večemu še nekaj v november na njivi. Kako jih je treba po zimi hranjevati, da najmanj škode trpé, naj se v teh vrsticah na kratko razloži. Najboljše in najpripravnejše mesto, na katerem se razno korenstvo hranuje, je dobra, suha in na drugo stran zopet hladna klet. Tudi v kopicah, v jamah se dajo razne sorte korenstva s pridom prezimovati, če je le mogoče skrbeti, da korenstvo suho in hladno ostane. Treba je, da

se nekoliko s slamo pokrije, da gornja plast suha ostane. Kdor hoče korenstva kaj po zimi za gospodarstvene potrebe prodajati, bode dobro storil, ako razne koreninske sadeže pred zimskim vlaganjem čisto opere, ker je sicer spiranje po zimi težavno in mudno delo. Tako oprano za prodajo namenjeno korenstvo se more najboljše v sodih, ki niso več za kaj boljšega, hranjevati. Tako nabasani sodi, se drug na drugega, v za to pripravi in odločni kleti nakladajo in potem po potrebi lahko sem vzamejo. Oprano korenstvo se v sodih tudi dobro in zdravo drži. Pere se korenstvo najlahkejše v kadi ali v polovici prezezanega sada in sicer tako, da se jerbas korenstva v kad vsuje in z leseno kuhljo sem ter tje goni, dokler da je čisto. Ko se je to doseglo, se s sitom ali jerbasom iz vode jemljó, na desko, ki je nekoliko nagnjena, položé, da se otekó, in potem v sode vložé. Pa gotovo je mnogo kmetovavcev, kateri nimajo pripravne kleti na razpolaganje in tudi mnogo takih, ki imajo več korenstva za zimo hraniti, kakor ga v klet spraviti morejo. Ti bodo korenstvo najbolje na sledeči način hranjevali. Brž ko se je koreninski sadež iz zemlje vzel, nasuje se v male kopice, ktere se potem z odrezano metenico ali ščavjem pokrijejo. Na to odejo se nekoliko centimetrov debelo prsti nasuje. Tako se na njivi pusti in se more nekoliko tednov ohraniti. Potem se mora pa v jame nalašč za to izkopane djati. Ko bi se pa bilo korenstvo, bodi si iz ktereга koli uzroka, zaradi mraza, snega itd. prekesno z njive vzeti moglo, je pa bolje, da se brž neposredno v izkopane jame spravi. Runkelnom se metenica koj z roko priščene, ravno tako koreninju, repi pa bolje kaže jo z ostrim nožem porezati. Ravno tako tudi tako imenovani angleški repi ali turnipsu. Jama za korenstva se najboljše nareja s plugom, s katerim se globoko orje. Najprej se s takim plugom zemlja globoko razorje in sicer na meter široko in tako dolgo, da se v tako podolgovato jamo pridelano korenstvo spraviti more. Visoka bi taka kopica na grebenu ne smela več ko jeden meter biti. Ko se je zemlja s plugom razorala, izmeče se z lopato pa ne globokejše, kakor je ravno plug razoral. Prostor, na katerem se taka jama za korenstvo napravi, mora biti priročna, da mora se lahko do nje priti in mora biti moče varna tako od zgoraj kakor tudi od spodaj.

Brž ko se je prst iz jame izkidala, se korenstvo z voza v njo navozi in na njo navozi in na podolgovati štiriogelnik v njo nasuje. Če se je med vlaganjem ponočnega mraza bati, mora vedno kar za odevanje pripravnega gradiva pri roki biti. Za pokrivalno gradivo služi naj slama, trstičje, listje, močvirno seno, ki se ga na korenstvo za 15 centimetrov debelo naloži. Na to se še 10 centim. debelo prsti na kopico nameče, in pod katero odejo ostanejo sadeži brez škode hranjeni do najhujšega mraza. Ko pa najhujši mraz nastopi, se mora na vse še precej debela plast slame

položiti. Dobro bode na kopici vsake tri metre narazen cevi vsaditi, da se sadeži tako rekoč odihujejo, prav za prav prevetrujejo. Zato služijo cevi iz gline, kakoršne služijo za drenažo, pa ne širje, ko 10 cent. v svitlem. Kedar pride čas, da se z kopice ima korenstva odjemati, odkrije se kopica vedno na sprednji strani ali na čelu. Tu se vzame korenstva, kolikor ga je treba, ali za naprodaj ali za domače potrebe. Na to se mora kopica zopet skrbno proti mrazu zakriti in obdati in odeti. Gledati je pri tem delu tudi na to, da se naj jemlje sadeži ravno o najhujšem mrazu in pa da se vsakokrat dobro zadela. Runkelni in korenje se ne sme bolj visoko nadelati in nasuti ko repa in slasti repa turnipsava.

Korenstvo je kaj koristna in izdatna živinska klaja in priporočati je, da se naši kmetovavci bolj marljivo njegove pridelave poprimejo, slasti ker se da noter do pozne spomladi lahko in dobro hraniti.

Breskva, njena pridelava in korist.

III. Breskev z volnatim sadom je mnogo sort. Najbolj znane so sledeče: 1) drobna rudeča rana breskva; sad je precej droben, na solnčni strani lepo rudeč, ima belo, prav sočno meso in močen pa prijeten muškatelov okus, zori meseca junija. Drevo je veliko, zdravo in rodovitno. 2) Rana breskva bagrenica. Sad je debel, solnčna stran temnorudeča, druga žolta in rudeče pikasta, je vzvišenega vinskega okusa in sploh izvrstna. Raste tudi v slabejših legah in je posebno sposobna za vzrejo visokih dreves, je prav rodovitna in zori začetek meseca avgusta. 3) Bela breskva Magdalenka. Sad je bel, srednje debelosti in zori avgusta. Drevo je zelo rodovitno in trpežno in je za visoko in pritlično rast sposobno. 4) Rudeča breskva Magdalenka. Sad je rudeč in žolt, zori sred avgusta. Drevo je zelo rodovitno in za visoko rast sposobno. 5) Breskva Peravijanka. Sad je precej debel, rudečih lic, zori sred avgusta. Sposobna je ta sorta za špalire in za drevesa visoke rasti. 6) Breskva žafranka. Sad je srednje velikosti, žoltega mesa, zori konec avgusta in je tudi za špalire sposobna. 7) Debela breskva ljubica. Debel, izvrstni sad, ki začetek septembra zori. Drevo hoče toplo lego in je tudi za špalire. 8) Drobna breskva ljubica. Sad droben, beložolt, rudeče pikast. Solnčna stran je temnorudeča. Je nježna breskva, zori konec avgusta, drevo je rodovitno in poganja krepke mladike. 9) Breskva belegarda. Sad je debel, lep in priljubljen, zori konec avgusta. Je za špalire. 10) Breskva kralj Juri imenovana. Sad prav debel, dragocen, zori začetek septembra. Je le za špalire. 11) Breskva Narbonka. Sad debel, dober, zori začetek septembra. Zareja se najuspešneje iz semena in kot visoko drevo odgaja. 12) Breska čudežnokrasna. Sad je prve vrste, združuje vse dobre lastnosti tega izvrstnega sadeža. Je le za špalire. 13) Podvojena breskva montanka. Sad je debel, izvrstni,

zori konec septembra. Na špalirih velja celo v nekoliko mrzlih legah. 14) Breskva Venerine prsi. Sad zelo lep in posebno debel, zori konec septembra pa zahteva dober stan na špaliru. 15) Breskva galantna. Sad debel, bakrenorudeč, delikatnega okusa, zoréča meseca septembra. Drevo je srednje visoko in je za visoko rast in za špalire sposobno. 16) Breskva Bolviliska Magdalena. Je podobna rudeči breskvi Magdalenki. Sad je posebno izvrsten, ki začetek septembra zori. Drevo rado raste in obilno rodi. 17) Breskva Maltežanka tudi lepa Italijanka imenovana. Sad je debel, žoltozelen, proti solncu precej močno zarudel, začetek septembra zoreč. Drevo stori na špalirih posebno na jutranjo stran. Izreja se za visoko rast iz semena. 18) Kraljeva breskva. Sad debel, večjidel prek in prek rudeč, proti solncu temno bakreno rudeč, meso belo, pri koščici temnorudeče, vzvišenega delikatnega okusa. Je jedna prvih sort, zori sred septembra. 19) Zala Vitrinjka. Sad debel, žolt, solnčna stran svitlorudeča in temno mramorasta; meso belo, pri koščici rudeče, nježno, vzvišenega izvrstnega okusa. Sad zori konec septembra. Drevo je krepko in ob špalirih rodovitno. 20) Breskva marula. Sad je debel, lep, in žolt, dobrega okusa. Drevo je nekoliko občutljivo, pa zelo rodovitno in se iz semena za visoko rast najbolj izreja. 21) Breskva krvava. Star znan sad. Kot visoko drevo je vedno priporočbe vredno. (Konec prih.)

Živinska kuga širi se po Kranjskem in Štajerskem v 49 srenjah. Dne 15. sept. t. l. bil je sejem v Krapini. Govede so bile deloma uže okužene, čeravno hrvatska vlada tega še ni vedela. Še le ob koncu septembra je ta sosednim deželam poročati mogla, da je po Hrvatskem živinska kuga. Med tem so iz Krapine živinski kupci okoli 100 glav goveje živine na Štajersko odgnali in kugo zatepli daleč na okrog. Nesrečo sta še potem sejmovi v Cmurku in pri sv. Lenartu v Slov. gor. dalje razširila. Kuga se je najprvle prikazala v Doliču in sedaj so okužene srenje: Šmarije v brežiškem okraji, Zimica, Grušova in Ruperče v marib. okraji, Kogelberg Wagendorf, Kitzeck, sv. Miklauž na Draslinji, Leitring, Wolfsberg v lipniškem okraji, Mühlendorf v feldbaškem, Cmurck v radgonskem, Dolič in Juvanska ves v ptujskem okraji. Zaukazano je najostrejše postopanje zoper nesrečo, sejmovi so prepovedani, živinska kupčija ustavljena, sosedne dežele so pa vse zaprle svoje meje.

Trtna uš prikazala se je v Lombardiji na Italijanskem in se je sedaj prepovedalo, od ondot naročevati trsov, trsovih sadik itd.

Dopisi.

Iz Brašlovca. Dragi „Slov. Gospodar“ dovoli mali prostorček priprostemu kmetiču, ki ti popiše, kaj je na Kranjskem pri vrlih Gorencih lepega

videl in skusil, ko je več tednov po svojih opravkih pri njih bival. Kot gotovo smem trditi, da, pri vseh strokah gospodarstva razun poljedelstva nas Kranjci prekosijo; posebno pri živinoreji, sadje-reji, čebeloreji, predivstvu itd. Kakor so mi pravili k vsemu temu veliko pripomore slavna kranjska kmetijska družba. Res je, da tudi naša štajerska kmetijska družba marsikaj stori in pošilja potnega učitelja g. Klingana, ki podučuje o živinoreji, pa kaj pomaga ta teoretični poduk in še ta v nemščini, katere ne razumijo naši kmetje. Opazil sem tudi, kako zelo se kmetje zavedajo svoje narodnosti, in sem najšel pri njih razne časopise, kakor: „Slov. Narod“, „Slovenec“, „Novice“, „Danica“, „Brencelj“ in tudi tebe „Slov. Gosp.“ Nemčurčekov je veliko menje, ko pri nas. Sedaj neki po zadnjih volitvah so se poskrili, kakor ščurki pred lučjo. Imel sem priliko obiskati naših slavnih buditeljev in pesnikov spomenike: V. Vodnika, Dr. Prešerna, S. Jenkota in Blaža Potočnika. Najbolj hvale vredno je pa to na Kranjskem, da povsod, kder sem prenočeval, so zvečer rožni venec molili, kar se pri nas poletni čas gostokrat opušča. In tudi drugekrat, kedar k molitvi zvoni, se ne sramujejo moliti. Bil sem na gradu Kr . . . g, kder imajo veliko posestva; samo govedine 40 glav redijo, in zvečer, ko zazvoni „zdrava Marija“, se na dvoru grajski oskrbnik oglasi „Angeljsko češčenje“! Na to se hitro družina v kup steže in skupno molitev opravi. Povedali so mi hlapeci, kako skrben je tudi za to, da so hlapeci ponoči doma, in večkrat pride ponoči na postelje obiskat, ako pa kterege ne najde, imata zjutraj račun. Mislil sem si, koliko očetov in gospodarjev ta zvesti služabnik osramoti! V petih tednih sem skoraj vso bogato gorenjsko stran obhodil in mislil sem si: prav je imel Vodnik, ko je pel: „Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, — Za pridnega lega najprava, — Išče te sreča, um ti je dan, — Najdel jo boš, ak' nisi zaspan.“ —n.

Od Pesnice. (Živinska kuga.) Nepričakovana nesreča je prišla nad nas — živinska kuga. Dva brata, kravja kupčevalca, sta jo iz sejma v Krapini na Hrvatskem zatepla k nam. V srenji Dolički, fare sv. Vrbana, se je prvič prikazala; v štirih blevih je goveja živina porckala ali so jo pobili. Na veliko nesrečo so okuženo živino nekateri na pašo gonili na Juvanske travnike in tako še ovo ves okužili; 94 glav živine je palo ali se pobiti moralo. Ves šteje kakih 16 kmetov in nekaj želarjev; le dva bleva sta do sedaj kuge prosta. Sam Bog vedi, kako je to, da se niti v tako važnih, nevarnih, nujnih zadevah nemškutarije znebiti ne moremo. Ljudem je treba poduka, to pa v domačem, jim edino popolnem razumljivem slovenskem jeziku. Sedaj pa so se sami nemški oklici in zaukazi razposlali navadnim oklicovalcem pri cerkvah. Tudi je oklicovanje pri cerkvi nezadostno. Mnogi zaostajajo po službi božji v cerkvi, drugi se hitro razškrpajo, le malo